

MOTLYS PRESENTERER
ODD BØRRETZEN

VIDKUN QUISLING KONG HAAKON 7. SISSEL KYRKJEBØ BIRGER RUUD
NOEN FISKERE GRO HARLEM BRUNDTLAND BØNDER JAN BOKLÖV
CLAUDIA OLSEN BILL CLINTON EN PAKISTANER ANNE ENGER LAHNSTEIN
SVENSKA KONGEN FLERE SAMER JOSEPHINE BAKER M. FL.

Regi og produsenter RUNE DENSTAD LANGLO SIGVE ENDRESEN
Manus RUNE DENSTAD LANGLO ODD BØRRETZEN Foto TORSTEIN NODLAND PÅL BUGGE HAAGENRUUD ANDERS FLATLAND
Visuelle effekter AKSEL JERMSTAD TØRGEIR BUSCH Klipp ERIK ANDERSSON Musikk ANDREAS MJBØ HÅKON GEBHARDT
Produsent MOTLYS I SAMARBEID MED SANDREW METRONOME OG TV2 Med støtte fra AUDIOVISUELT PRODUKSJONSFOND NORGE 2005 NORSK FILMFOND
Foto JON ØRREDE PIRRE / SCANPIX 3D-effekter DYPAL Design 11048 WWW.ALTFORNORGE.NO

På kino fra 28. januar

2 NORSK FILMFOND 100 GREEN WAVELENGTHS FILM KINO

Alt for Norge

Alt for Norge er en klipp-dokumentar laget i forbindelse med 100-års markeringen av unionsoppløsningen mellom Norge og Sverige. Dokumentaren er laget i to versjoner, en tv-serie i 10 episoder og en kinofilm på halvannen time.

Klippdokumentar

Klippene i filmen er hentet fra Norsk filminstitutt og NRKs arkiver, og de inneholder både høydepunkter – og kuriositeter fra de siste 100 årenes Norgeshistorie. Her vises Kong Haakon som ankommer hoppkonkurransen, Roald Amundsen som vender hjem fra Sydpolen, folkemengdens jubel etter frigjøringen, Einar Gerhardsen og Gro Harlem Brundtland argumenter for EF-medlemskap og intervjuer med de første innvandrerne i landet – men også filmklipp fra forskere som undersøker tennene til folk fra Setesdalen, fotomodeller som poserer sammen med samer og reklamefilmer om å flytte inn i en moderne 2-roms leilighet i byen. Klippene er bundet sammen av kommentarer fra humoristen Odd Børretzen. Han oppholder seg i en romferge som kretser rundt jorda, og der inne sitter han og undrer seg over klippene han får se på en liten tv-skjerm.

Norsk identitet

Temaet for filmen er "Hva er en nordmann – og hvorfor er nordmannen blitt som han er?" Temaet belyses både ut fra nordmenns egen leting etter og forklaring på det norske, og ut fra utlendingers syn på oss. To sitater fra filmen står her sentralt: Det ene er oppfatningen om at "Vi er ikke som andre folk – det er kaldt, bratt og vanskelig her. Vi er ikke som andre land, og det må Europa forstå!", og det andre er bekymringen for at velstandsutviklingen har ført til at "Vi har nesten mistet oss selv og blitt som de andre. Men vi finner oss nok igjen?" Den norske kampen for norskhet er det gjennomgående motivet i dokumentaren, og det blir mildt gjort narr av.

Et av de friskeste innslagene i filmen er nye opptak av ungdommer som svarer på spørsmålet om "Hva er en nordmann?". Svarene som en-kulturelle og flerkulturelle ungdommer kommer med er blant annet: "Norske har nesten ikke mat", "det er en som er glad i snø og kulde", "vi er nasjonalistiske, egoistiske", vi er "høye og går i bunad", man må være "spesielt interessert for å bo her" og vi er "hyggelige" og med et klart ironisk glimt i øyet: "vi er best, bare vi!".

Bruk i undervisningen

Som med de fleste klipp-dokumentarer, er filmen sannsynligvis morsomt for den som har sett klippene før, og som også levde på den tida klippene er fra. Slik ligner dokumentaren et fotoalbum. For skoleelever vil *Alt for Norge* bety et møte med nær, men ikke selv-opplevd fortid. Skal filmopplevelsen bli interessant, må temaene gjøres kjent for elevene på forhånd – og skal filmopplevelsen spore elevenes historiske nysgjerrighet, så bør elevene allerede være engasjerte i arbeid med den nære historien. Jeg vil derfor anbefale lærere å bruke minst en skoletime på forhånd til å friske opp elevenes historiekunnskaper, og å la filmopplevelsen bli fulgt av (tværfaglige) fordypningsoppgaver etterpå. Filmen skulle passe godt inn i historieundervisningen i 8-10. klasse og i videregående skole. Eksempler på forberedelser og fordypningsoppgaver følger.

Enkle oppgaver til forberedelse:

Identitet

Filmen viser at nordmenn alltid har vært opptatt av det norske. I klassen finnes det sikkert også forskjellige oppfatninger om menneskene som bor i Norge. Temaene som kan diskuteres: Hva er en nordmann? Er det forskjell på nordmenn – på nordlendinger, vestlendinger, trøndere, sørlendinger og østlendinger? Er det forskjell på vestkantfolk og østkantfolk? Er det forskjell på en same og en nordmann? Er det forskjell på en innvandrer og en nordmann? Er det forskjell på en nordmann og en nord-kvinne? Hvordan blir man en nordmann, hvis man ikke er det fra før? Og omvendt: Hva må man gjøre for å slutte å være nordmann? Var vi mer norske før? Hva er typisk norsk ved elevene selv? Ofte blir det norske ved oss mer tydelig når vi er i utlandet eller er sammen med folk fra andre kulturer. Hvordan oppfatter de oss – og hvordan oppfatter vi oss selv?

Faktakunnskap om Norge

Hva vet elevene om nær norsk historie? Én ting er hva de burde ha lært på skolen, noe helt annet er hva de har lært seg av seg selv, som en del av den norske kollektive informasjonsstrømmen. Still elevene spørsmål, la dem gjerne jobbe i grupper eller ta det i fellesskap i klassen. Det kan også være en idé å la elevene selv få tenke ut spørsmål, en god ressurs til dette er Statistisk sentralbyrås side: "Dette er Norge".

(<http://www.ssb.no/emner/00/norge/>)

Nedenfor er det eksempler på spørsmål som kan stilles. Flere av spørsmålene lar det seg resonnerer rundt for å trekke opp lengre linjer.

1. Norske konger etter unionen med Sverige. Hva heter de tre kongene vi har hatt, og når begynte de regjeringstida si? (Kong Haakon VII (1905), Kong Olav V (1957) og Kong Harald V (1991).)
2. Innbyggertall. Hvor mange bodde i Norge i 1905 (2,2 millioner innbyggere) 1950 (3,25 millioner) og 2005 (4.5 millioner)?
3. Hvor mange prosent av befolkningen er innvandrere (per 2002, cirka 7 %), og hva er de fem nasjonene som flest innvandrere kommer fra? (Pakistan (24600), Sverige (22800), Danmark (19200), Vietnam (16400) og Jugoslavia (14500).)
4. Hva har vært den forventede levealderen i Norge i 1905 (54 år for kvinner og 50 år for menn), 1950 (72 og 69 år) og 2005 (81,5 og 76,5 år)?
5. Når ble NRK grunnlagt? (1933). Når var den første radiosending (1925)? Den første tv-sending (1960)? Og hvor lenge hadde NRK TV-monopol (TV2 kom i 1992)?
6. Hva het Norges statsminister i 1905 (Christian Michelsen)? Hvem ble statsminister etter valget i 1945 (Einar Gerhardsen)? Hva het den første borgerlige statsministeren etter valget (John Lyng, 1963)? Hvem var statsminister under den første EF-avstemningen i 1972 (Trygve Bratteli)? Når var Gro Harlem Brundtland statsminister (1981, 86-89 og 90-96)? Hva heter statsministeren i dag (Kjell Magne Bondevik)?
7. Hvor mye tjente en industriarbeider i timen i 1916 (50 øre), i 1945 (2 kr), i 1971 (10 kr)?
8. Hvilke årstall har økningen i arbeidsledigheten vært kraftig (1951-53, 1958-59, 1968, 1975-76, 1978-79, 1982-84, 1989-93)?
9. Hvor mye var det gjennomsnittlige forbruket per husholdning i henholdsvis 1958 (11 088 kr, som omregnet i 2001-kroner er 106 700 kr) og i 2001 (289 500 kr)?
10. Når fant man olje på norsk sokkel for første gang (1968)? Hvor stor andel av brutto nasjonalprodukt (BNP) utgjør oljevirkosmheten (20 %)? Hvilke land produserer mer olje enn Norge (Eks-Sovjetunionen, Saudi-Arabia, USA, Mexico, Iran og Kina)?
11. Det har skjedd store endringer i hva vi lever av i Norge de siste 50 årene. Hvor mange gårdsbruk hadde vi i 1950 (213 000), og hvor mange har vi i dag (60 000)? Hvor mange var fiskere i 1950 (100 000) og hvor mange er det i dag (15 000)? Hvor mange jobber i oljesektoren i dag (75 000)? Og i industrien (300 000)? Hvor mange jobber med IKT (92 000)? Hvor mange jobber med tjenestevirkosmhet i offentlig sektor (730 000)? Og hvor mange gjør det i privat sektor (1 030 000)? Hvor mange jobbet i offentlig sektor i 1960 (200 000)?
12. Når har Norge arrangert vinter-OL (Oslo 1952 og Lillehammer 1994)? Når har Norge arrangert sommer-OL (Aldri)?
13. Når var 1. og 2. verdenskrig (1914-18, 1940-45)?
14. Når ble Norge NATO-medlem (1949)? Når har det vært folkeavstemninger om EF eller EU-medlemskap i Norge (1972 og 1994)?
15. Når har det vært spesielle oppgangstider i Norge siden 1905 (1945-48 Gjenreisning med statlig industrialisering; stor økonomisk vekst på 50- og 60-tallet; jappetid 1986-90) og når har det vært spesielle nedgangstider/kriser (etterkrigskrise 1920-24, verdenskrise 1930, oljekrise 1973-74, nasjonal bankkrise 1991)?

Oppgaver til fordypning

8. klasse

1. Hva var bakgrunnen for oppløsningen av unionen mellom Norge og Sverige? Finn ut om Norge og Sverige noen gang har vært i krig, og finn ut mulige årsaker til at det ikke ble krig mellom landene i 1905.
 2. Norge har et spesielt forhold til Sverige, noe svenskevitsene er et godt uttrykk for. Finn fram til ti svenskevitsner, og skriv en forklaring på hva det er som gjør vitsene morsomme!
2. Nasjonal identitet. I filmen *Alt for Norge* ser vi hvordan myndighetene og skolevesenet former unge nordmenn til å bli sunne, friske og norske. På hvilken måte bidrar den norske grunnskolen i dag til at du skal føle deg som norsk? Hvis du i hovedsak skulle følt deg som europeer eller verdensborger, hvordan måtte skolen da ha vært?

9. klasse

1. Det var nordmenn som ble nazister, og det var nordmenn som ble kommunister. De første tapte 2. verdenskrig, de andre vant den. Hva skjedde med nazistene og kommunistene etter krigen? Skriv en historisk tekst, en avisreportasje (der du skildrer lokale nazister eller kommunister) eller en novelle om dette.

10. klasse

1. I dokumentaren *Alt for Norge* ser vi en reklamefilm for de nye moderne leilighetene på 50-tallet. Den økonomiske veksten i etterkrigstida har blant annet gitt seg utslag i husene våre og hvordan vi møblerer dem. Lag en oversikt over forskjellige epoker i denne utviklinga, og illustrér med tegninger. Bruk gjerne familiemedlemmer som kilder for undersøkelsen.
2. I dokumentaren *Alt for Norge* blir de moralske konsekvensene av oljeindustrien diskutert. Noen reagerer på profittmotivene, mens statsministere fra Odvar Nordli til Jens Stoltenberg forsikrer det norske folk om at de fortjener oljerikdommene. Belys oljens betydning for oss i Norge på tverrfaglig vis ved å samle inn opplysninger om: naturressursene som ligger til grunn for oljen, oljeteknologien, arbeidserfaringer fra livet med oljen (dykkere, forskjellige typer oljearbeidere), ulykker forbundet med oljeutvinningen, næringsvirksomhet forbundet med oljevirkomheten, oljens påvirkning av norsk økonomi, Petroleumsfondet. Skriv også korte notiser om hva dere tenker når dere hører ordene "olje og moral".
3. I dokumentaren *Alt for Norge* intervjues noen av de tidligste innvandrerne til landet på tidlig 1970-tall, og det virker som om intervjuerne er forbauset over at de ønsker å bli værende i landet. Nå begynner tredje generasjons innvandrere å gjøre seg gjeldende i landet. Foreta intervjuer av innvandrere og barn av innvandrere om hva som er typisk norsk og hvordan det er å leve i landet.
4. 2005-markeringen har som en av sine overskrifter "Verdensborger i 100 år". Norges rolle som fredsmekler og ansvarlig for Nobels fredspris, spiller en stor rolle i oppfatningen av oss selv som verdensborgere. Dokumentarfilmen retter også et blikk mot Norges rolle som sportsnasjon. Skriv et kåseri om forbindelsen mellom Norge som fredsnasjon og sportsnasjon.

Videregående skole

I den videregående skole er det nærliggende å reflektere over dokumentarfilmen *Alt for Norge* som historiefremstilling. Filmen skildrer den nære Norgeshistorien gjennom film- og tv-klipp. Diskutér hvilken rolle slike klipp kan spille som kilde til kunnskap om fortida, og sammenlign det du lærte av filmen med det du lærer fra læreboka i historie eller andre historiebøker. Hva er fordelene og ulempene ved filmen som formidler av historien?

Videre går det an å komme mer inn på enkelte motiver fra filmen, slik som de følgende. Men det er også mulig for lærere å hente ideer fra oppgavene fra ungdomsskoletrinnet.

1. I filmen blir det referert til forskningsarbeider innenfor fysisk antropologi, der en blant annet gjorde forsøk på å dele befolkningen inn i kortskaller og langskaller. Finn ut mer om denne forskningen og forskningsresultatene de kom fram til. Sammenlign denne forskningen med dagens forskning på genetiske koder og DNA. (Tips til kilde: Jon Røyne Kyllingstad: Den fysiske antropologi i Norge og striden om det nordiske herremennesket, Spartacus 2004.)
2. **Norsk identitet. I filmen vises det landskapsfotografier av kyst- og fjellandskap for å skildre det typisk norske, men ingen lignende bilder av byer. Diskutér om bylivet representerer en utfordring for det vi regner som "typisk norsk".** (Tips til kilde: Thomas Hylland Eriksen: *Typisk norsk*, som i sin helhet ligger ute på nettet: <http://folk.uio.no/geirthe/Typisk.html>)
3. I en tale fra 2. verdenskrig, som blir gjengitt i filmen *Alt for Norge*, sies det: "Fremtiden tilhører de store statssammenslutninger. Det betyr at hele den europeiske utvikling, dermed også Norges, blir løftet opp på et høyere plan. Det betyr at Europa blir rikere, kraftigere og mer kultivert." Dette sitatet var opprinnelig propaganda for Tysklands tredje rike, men det er ikke mulig å høre det uten at tankene også går til EU. Diskutér eventuelle likheter og forskjeller i de to statssammenslutningenes ideologi. (Du finner mer informasjon om EU på blant annet disse sidene: <http://www.jasiden.no> og <http://www.neitileu.no>)

Opplysninger om filmen:

Alt for Norge

Norge 2005

Produsent: Motlys v/ Rune Denstad Langlo og Sigve Endresen

Regi: Rune Denstad Langlo og Sigve Endresen

Manus: Rune Denstad Langlo og Odd Børretzen

Foto: Torstein Nodland, Pål Bugge Haagenrud og Anders Flatland

Klipp: Erik Anderson

Musikk: Andreas Mjøs og Håkon Gebhardt

Spilletid: 1 t 27 min

Distribusjon: Sandrew Metronome

MOTLYS PRESENTERER
ODD BØRRETZEN

VIDKUN QUISLING KONG HAAKON 7. SISSEL KYRKJEBØ BIRGER RUUD
NOEN FISKERE GRO HARLEM BRUNDTLAND BØNDER JAN BOKLÖV
CLAUDIA OLSEN BILL CLINTON EN PAKISTANER ANNE ENGER LAHNSTEIN
SVENSK KONGEN FLERE SAMER JOSEPHINE BAKER M. FL.

Regi og produsenter RUNE DENSTAD LANGLO SIGVE ENDRESEN
Manus RUNE DENSTAD LANGLO ODD BØRRETZEN Foto TØRSTEIN NODLAND PÅL BUGGE HAAGENRUUD ANDERS FLATLAND
Visuelle effekter ANSEL JERMSTAD TØRGEIR BUSCH Klipp ERIK ANDERSSON Musikk ANDREAS MJBØS HÅKON GEBHARDT
Produsent MOTLYS I SAMARBEID MED SANDREW METRANOME OG TV2 Med støtte fra AUDIOVISUELT PRODUKSJONSFOND NORGE 2005 NORSK FILMFOND
Foto: JON GRENDE, PIERRE / SCARPH, 3D-effekt: OFFICAR, Design: TINA WWW.ALTFORNORGE.NO

På kino fra 28. januar

2 NORDESK FILMFOND 100 JERREK VILTRANDAM FILM KINO

16+ 12 år og eldre
18+ 18 år og eldre